

PROTOKOLL

05.12.2017 nr 5

**Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi 2014-2020
rakenduskava seirekomisjoni istung**

Toimumise aeg ja koht: 05.12.2017.a Tallinn.

Algus kell 13.00, lõpp kell 14.50.

Juhatas: Maaeluministeeriumi kalanduspoliitika ja välissuhete asekanstler Olevi Petron

Protokollis: kalamajandusosakonna kalanduse arengu büroo nõunik Merle Vesiloo

Võtsid osa:

Mati Sarevet – Eesti Kaugpüüdjate Liit
Loreida Timberg – Tallinna Tehnikaülikooli Eesti Mereakadeemia
Inga Lips - Tallinna Tehnikaülikooli Meresüsteemide Instituut
Karel Lember – Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
Markus Vetemaa – Tartu Ülikooli Eesti Mereinstituut
Valdur Noormägi – Eesti Kalaliit
Britt-Marena Tiikmaa – Rahandusministeerium
Margus Medell – MTÜ Läänemaa Rannakalanduse Selts
Maret Merisaar – Eesti Roheline Liikumine
Mart Undrest – Eesti Kalurite Liit
Indrek Bremraud – Eesti Kala – ja Vähikasvatavate Liit
Kaire Märtn – Keskkonnaministeerium
Liivika Näks - Keskkonnaministeerium
Indrek Ulla – Keskkonnainspeksioon
Madis Reinup – Maaelu Edendamise Sihtasutus
Ain Soome – Maaeluministeerium
Astra Tiks – Maaeluministeerium
Juhani Papp – Maaeluministeerium

Kutsutud:

Adrian Antonescu - Euroopa Komisjon
Viktoria Varga Lences – Euroopa Komisjon
Marika Aro - Maaeluministeerium
Kädi-Liis Sepp - Maaeluministeerium
Liis Reinma – Maaeluministeerium
Keesi Pära – Maaeluministeerium
Laura Palmi - Maaeluministeerium
Aldona Baum – Eesti Kalaliit

Päevakord:

1. Sissejuhatus ning päevakava tutvustamine
2. EMKF rakenduskava muudatus
3. EMKF rakendamise hetkeseis ja 2018. a taotlusvoorud
4. Kalanduspiirkonna kohaliku arengu strateegia rakendamine
5. Muud küsimused

1. Sissejuhatus

Kuulati: Seirekomisjoni esimees – kalanduspoliitika ja välissuhete asekanstler Olavi Petron tutvustas seirekomisjoni istungi päevakorda.

Otsustati: Kinnitada istungi päevakava.

2. EMKF rakenduskava muudatus

Kuulati: kalamajandusosakonna juhataja Ain Soome ettekannet EMKF rakenduskava muudatusettepanekutest. Detailne tabel rakenduskava muudatusettepanekutega (koos muudatuste põhjendustega) saadeti elektrooniliselt seirekomisjoni liikmetele nii 22.11.2017 kui ka 27.11.2017, et seirekomisjoni liikmed saaksid enne istungi toimumist tutvuda rakenduskava muudatusettepanekutega. Kuna vajalikud materjalid olid seirekomisjonile ette saadetud, siis istungil tehtud ettekandes käsitleti vaid olulisemaid muudatusettepanekuid. Kõigil istungil osalejatel oli võimalus esitada antud teemal küsimusi ning avaldada arvamust. Enne istungi toimumist laekus kalamajandusosakonnale kirjalikult küsimus Eesti Kala- ja Vähikasvatavate Liidult (kirja sisu esitatud muutmata kujul protokollis lisana), samuti on lisatud Maaeluministeeriumi vastus.

Küsimused-vastused:

Valdur Noormägi (Eesti Kalaliit): Võimalik, et meetme tingimused ei ole vastuvõetavad, olete seda analüüsinud? Huvi mootorite vahetamise vastu ju on olemas, aga meetme tingimused ei ole vastuvõetavad.

Ain Soome (Maaeluministeerium): Maksimaalne toetusmäär meetmel on 30% ja võime öelda küll, et selle toetusmääraga ei ole olnud huvi. Meetme toetusmäär tuleb EL õigusraamistikust ning seda me siseriiklikult muuta ei saa.

Margus Medell (MTÜ Läänemaa Rannakalanduse Selts): 30% ei motiveeri soetama uut mootorit, kasutatud mootor on võimalik soetada omafinantseeringu eest märkimisväärselt soodsamalt.

Mart Undrest (Eesti Kalurite Liit): Meie ettepanek eelarve jaotuse muudatuse osas oleks järgmine: kalasadamate investeeringutoetuse meetme 2018. aasta taotlusvoorud eelarve 700 000 eurot ning 1,6 miljonit eurot suunata kalapüügi- ja vesiviljelustoodete töötlemise ühisinvesteeringute meetme eelarvesse (algselt planeeritud eelarve 2 327 000 EUR).

Juhani Papp: Eelarvevahendid suunatakse esimesest prioriteetses suunas viiendasse prioriteetsesse suunda ning selle muudatusega väheneks „Kalasadamate investeeringutoetuse“ meetme eelarve 1,6 milj. euro võrra ja suureneks „Kalapüügi- ja vesiviljelustoodete töötlemise ühisinvesteeringute“ meetme eelarve 1,6 milj. euro võrra. Hetkel oleme kindlad, et need vahendid jääksid kasutamata esimeses prioriteetses suunas. Meetme „Rannapüügilaeva energiatõhususe parendamise toetus“ arvelt vabanevad vahendid suunatakse „Püügivahendi parendamise toetus“ eelarvesse.

Olavi Petron (seirekomisjoni esimees): Saadame eelarvevahendite ümbertõstmise kohta põhjenduse Euroopa Komisjonile (kui saadame rakenduskava muutmise taotluse).

Adrian Antonescu (Euroopa Komisjon): Andmetekogumise meetme väljundnäitaja on seotud andmetekogumise programmidega, mitte laekunud taotlustega. Seega tuleb rakenduskavas seada 2018.a väljundnäitaja sihttasemeks 1 ja 2023.a sihttasemeks 2 programmi.

Ain Soome (Maaeluministerium): Euroopa Komisjoni soovitus on rakenduskava tekstis mitte nii detailselt kirjeldada erinevaid tegevusi, vaid pigem jääda üldisele tasandile. Näiteks muudatusettepanek, mis puudutas kalaliikide asustamist IV prioriteedi raames, siis EK soovitus on asustamise vajadust põhjendada rannapiirkondade strateegiates. Seirekomisjonile saadetud tabelis punkt 3 (kalaliikide asustamine) – ettepanek see punkt välja võtta.

Otsustati: Seirekomisjoni liikmetele elektrooniliselt saadetud ning istungil tutvustatud rakenduskava muudatusettepanekute osas vastuväiteid ei esitatud (seega võib rakenduskava muudatusettepanekud lugeda heakskiidetuks seirekomisjoni poolt). 26 seirekomisjoni liikmest oli kohal 19, seega kvoorum oli otsustusvõimeline. Jaanuari alguses saadab Maaeluministerium seirekomisjoni poolt heakskiidetud rakenduskava muudatusettepanekud Euroopa Komisjonile. Istungi protokoll ning istungil esitatud ettepanekute osas täiendatud/parandatud tabel rakenduskava muudatusettepanekutega saadetakse elektrooniliselt seirekomisjoni liikmetele.

3. EMKF rakendamise hetkeseis ja 2018. a taotlusvoorud

Kuulati kalamajandusosakonna kalanduse arengu büroo juhataja Kädi-Liis Sepp'a ettekannet EMKF rakendamise hetkeseisust ja järgmiseks aastaks planeeritud taotlusvoorudest.

Küsimused-vastused:

Valdur Noormägi (Eesti Kalaliit): Kas on kindel, et „Kala- ja vesiviljelustoodete sertifitseerimise ja turu-uuringute tegemise toetuse“ taotlusvoor on maikuus või on võimalik taotlusvooru avada niipea kui võimalik?

Juhani Papp (Maaeluministerium): Ettevalmistused ei lõppe ministri määruse väljatöötamisega, vaid PRIA peab oma protseduurid välja töötama ning see ajakava on PRIA-ga kokku lepitud.

Otsustati: Võtta teadmiseks.

4. Kalanduspiirkonna kohaliku arengu strateegia rakendamine

Kuulati kalamajandusosakonna kalanduse arengu büroo nõuniku Liis Reinma ettekannet kalanduspiirkonna kohaliku arengu strateegia rakendamise teemal.

Küsimused-vastused:

Margus Medell (MTÜ Läänemaa Rannakalanduse Selts): Tegevusgruppide konkurents eelarveliste vahendite peale on erinev. Kuivõrd võime tulevikus kaaluda nende valemite muutmist, kuidas arvestatakse rahalisi vahendeid tegevusgruppidele ja kas võetaks arvesse ka eelnev võimekus eesmärkide saavutamisel?

Olavi Petron (seirekomisjoni esimees): Piirkondade eelarved on sätestatud määruses, määruse muudatus on siseriiklik otsus ja muudatuse teeme (kui vajadus tekib) koostöös piirkondade, sektori ja seirekomisjoniga.

Otsustati: Võtta teadmiseks.

Kõik seirekomisjoni istungiga seotud materjalid on leitavad veebiaadressil:
<https://www.agri.ee/et/euroopa-merendus-ja-kalandusfondi-2014-2020-rakenduskava-seirekomisjon>

Olavi Petron
Seirekomisjoni esimees

Merle Vesiloo
Protokollija

Lisa: Maaeluministeeriumile laekus enne seirekomisjoni istungit kirjalikult küsimus Eesti Kala- ja Vähikasvatavate Liidult (kirja sisu esitatud muutmata kujul protokollis lisana), samuti on lisatud Maaeluministeeriumi vastus.

„Maaeluministeerium väljastas 30.11.2017 informatsiooni, et 2018. aasta alguses alustatakse põllumajanduse ja kalanduse valdkonna arengukava 2030 väljatöötamist ning sellesse protsessi kaasatakse ka sektorite esindusorganisatsioonid. Selliste tömahukate strateegiliste dokumentide koostamise vajalikkus on ettevõtja jaoks muuhulgas arusaadavalt tunnetatav siis, kui neis olevad seisukohad saavad aluseks sektorite vajadusi arvestavas hilisemas otsustusprotsessis. Ka käesolevaks eelarveperioodiks töötati välja kalandusvaldkonna sh vesiviljeluse mitmeid strateegilisi dokumente, kuid kuigi on **algamas EMKF 2014-2020 eelarveperioodi viies aasta**, ei ole siiani avanenud otseselt vesiviljelusettevõtjatele ettenähtud toetusmeetmed. Nagu selgus PRIA kalandustoetuste büroo juhataja Piret Ilvese ettekandest Kalandusnõukogus 31.10.2017 ei kavandata ka 2018. aastal avada investeeringutoetuse meetet, mis arvestades Eesti vesiviljeluse sektori arengustrateegiat 2014–2020 ja Riigikontrolli seisukohti on vesiviljelajatele arusaamatu. Riigikontrolli aruandes “Euroopa Kalandusfondi vesiviljelustoetuste mõju” Riigikogule, (**23. Mail 2016** kirjutatakse muuhulgas, et “Riigikontroll juhib tähelepanu ka sellele, et etapis, kus **uue rahastamisperioodi algusest on möödunud üle aasta, võiks meetmete väljatöötamine ja eelarvestamine olla juba lõppenud** (allakirjutanu markeering)” ja et “Meetmete hiline mine põhjustab ka nende elluviimise kuhjumise rahastamisperioodi lõppu ning see suurendab asutuste halduskoormust, ettevõtjad aga ei jõua oma projekte ellu viia.”

Loodame, et Maaeluministeerium näeb võimalust selgitada 05.12.2017 toimival seirekomisjoni istungil:

Esiteks, mis põhjustel vesiviljelusettevõtjatele ettenähtud toetusmeetmeid ei ole siiani avatud ning mida ja millal kavatakse antud küsimuses ette võtta.

Teiseks, rakenduskava muudatusega seonduvalt kirjutatakse, et “*Muudatus viiakse sisse seoses artikli 48.1.k rakendamata jätmisega ning art 48.1.k arvatakse rakenduskava tekstist välja. Parandades tootmishoonete ja tööstuslike protsesside energiatõhusust on võimalik vähendada energiavajadust ja seeläbi kontrollida globaalset kasvuhoonegaaside emissiooni, mis samuti omakorda vähendab keskkonnale avalduvat negatiivset mõju. Ka vesiviljelustootmisüksustes vajaminev energia on üks ressursidest ning seetõttu on otstarbekas rakendada kõiki tegevusi artikli 48 lõike 1 punkti e alusel. Kuna energiasäästlikud lahendused panustavad vesiviljelustootmisüksuste keskkonnale avalduva negatiivse mõju vähendamisse, ning 2 suurendavad positiivset mõju ja ressursitõhusust.*”

Arvestades Artikli 48.1. e sõnastust, et toetatakse “investeeringuid keskkonnale avalduva negatiivse mõju vähendamisse või positiivse mõju suurendamiseks ning ressursitõhususe suurendamiseks;” ja **Artikli 48.1. k sõnastust**, et toetatakse “investeeringud energiatõhususe suurendamiseks ja vesiviljelusettevõtete taastuvatele energiaallikatele ülemineku edendamisse”, on küsitavusi, et mille alusel on võimalik **Artikkel 48.1. k rakendamata jätmisel toetada “investeeringuid ... vesiviljelusettevõtete taastuvatele energiaallikatele ülemineku edendamisse.”**? Kas rakenduskava kinnitamise järgselt on avardu nud mõiste “keskkonnamõju” või “ressursitõhusus” tõlgitsus nii, ülemineku taastuvatele energiaallikatele on põhjendatav soodsas keskkonnamõju ja (või) ressursitõhususega või on muud põhjendused?“

Eesti Kala- ja Vähikasvatavate Liidult kirjalikult laekunud küsimusele vastab Maaeluministeeriumi järgmiselt:

Vastus esimesele küsimusele:

Juhime siinjuures tähelepanu asjaolule, et Vabariigi Valitsus kiitis rakenduskava eelnõu heaks 9. oktoobril 2014. aastal. Ning seejärel esitas Maaeluministeerium rakenduskava kinnitamiseks Euroopa Komisjonile, kus kinnitati rakenduskava 17. augustil 2015. aastal vastava rakendusotsusega, mis ongi ühtlasi põhjendanud EMKF 2014–2020 valdkondlike meetmemääruste kehtestamisel mõningat ajanihet.

Lisaks peame vajalikuks selgitama Teile, et aastateks 2014-2020 valminud Eesti vesiviljeluse sektori arengustrateegia kohaselt on EMKF prioriteediks olemasolevate, juba rajatud tootmiste konkurentsivõime arendamine ja investeringud turul edukate ettevõtete laiendustesse. Lisaks oli kohustus LR-idel tulenevalt Euroopa Komisjoni teatisest COM(2013) 229 final, koostada vesiviljeluse mitmeaastane riiklik tegevuskava 2014-2020. Dokument sai oma peamise sisendi Eesti vesiviljeluse sektori arengustrateegiast.

24. mail 2016. aastal toimus Maaeluministeeriumis kohtumine, kus oli vesiviljeluse sektor seisukohal, et enne strateegiliste otsuste langetamist tuleb uuesti üle vaadata dokument „Eesti vesiviljeluse sektori arengustrateegia 2014-2020“ ja vajadusel muuta strateegilisi eesmärke, kuna väidetavalt olid nimetatud dokumendis strateegilised valikud osutunud valedeks. Seetõttu ei saanud ka ministeerium konkreetseid meetmemäärusi rakendada hakata, kuna vesiviljeluse sektor soovis uut strateegia väljatöötamist. Lisaks soovis vesiviljeluse sektor, et tuleks hinnata Eesti vesiviljeluse sektori majanduslikku olukorda ja läbi viia Eesti vesiviljeluse sektoris vastavasisuline majandusanalüüs.

2016. aastal oktoobris teavitas Eesti Kala- ja Vähikasvatavate Liit, et Eesti vesiviljeluse sektori arengustrateegias aastateks 2014–2020 on siiski fookus, visioon ja eesmärgid endiselt aktuaalsed ja vajadust neid muuta ei ole.

06. oktoobril 2016. aastal toimus vesiviljelussektori esindajatega kohtumine, kus muuhulgas lepitigi kokku, et olemasolev „Eesti vesiviljeluse sektori arengustrateegia 2014–2020“ muutmist ei vaja ning selles sätestatu on asjakohane. Ministeerium saatis sektorile tutvumiseks 2014-2020 rakendatavate rahastamisvahendite tingimused ja meetmemäärusi tutvustavad dokumendi.

16. jaanuaril 2017. aastal edastas Maaeluministeerium Eesti vesiviljelussektoris tegutsevatele ettevõtjatele küsimustiku, millega sooviti saada informatsiooni vesiviljelussektoris tegutsevate ettevõtjate järgneva 5 aasta plaanidest, et võimalikul parimal moel panustada selle sektori edasisse arengusse ning teha vastavasisuline majandusanalüüs. Tagasisidet andis 27 ettevõtte esindajat, mille kohaselt enamus vastanud tegutsevad ettevõtjad tõi välja, et soovitakse panustada keskkonnasäästu ja hakata vesiviljelustoodete tootmiseks vajaminevat energiat ise tootma.

22. märtsil 2017. aastal toimus Maaeluministeeriumis vesiviljelussektori esindajatega kohtumine, kus lepitigi kokku, et tagastamatu abiga asendusinvesteeringuid ja uute kasvanduste rajamist hetkeseisuga ei ole plaanis toetada. Lisaks lepitigi kokku, et tagastamatu abi võimalikul rakendamisel võetakse aluseks tegutseva ettevõtte varasem vesiviljelusalane majandustegevus ehk tootmisajalugu.

26. aprillil 2017. aastal toimus arutelul Maaeluministeeriumis, kus lepitigi muuhulgas kokku, et ministeerium alustab keskkonnavaluste ja energiatõhusust tagavate tegevuste investeeringute

meetmemääruste väljatöötamist. Keskkonnaalaste ja energiatõhusate tegevuste investeeringute osas minnakse kriteeriumite põhiseks. Ministerium valmistab ette kriteeriuminõuded ning esitab ettepanekud sektorile. Eelarve jaotuse osas otsustati, et EMKF 2014-2020 eelarves jääb keskkonnaalastele ja energiatõhusatele investeeringutele kokku ca 4.8 miljonit eurot. Rahastamisvahendite osas jääb 4 miljonit eurot.

30. oktoobril 2017. aastal esitas Maaeluministerium sektorile ettepanek maaeluministri määruse eelnõu väljatöötamiseks, millega toetada tulevikus vesiviljelustootmisüksuse keskkonnale avalduva negatiivse mõju vähendamist.

Maaeluministeriumi ettepanekule laekus tagasiside Eesti Kala-ja Vähikasvatajate Liidu poolt 24. novembril 2017. aastal ning Eesti Vesiviljelejate Liidult 04. detsembril 2017. aastal.

Lisaks selgitame, et 2017. a juulist on võimalik EMKF raames vesiviljelusega tegelevatel ettevõtjatel saada laenu Maaelu Edendamise Sihtasutusest. Rahastamisvahendi mahuks on kavandatud esialgu 4 miljonit eurot.

Maaeluministeriumis teeme omalt poolt kõik, et võimalikult kiiresti EMKF 2014–2020 rakenduskavas püstitatud eesmärkide täitmiseks rakendatavad meetmed avada ning peame vajalikuks teha seda koostööd sektori esindajatega, mida siiani oleme ka teinud.

Vastus teisele küsimusele:

Nagu ka rakenduskava muudatuses on selgitatud, siis tõesti tootmishoonete ja tööstuslike protsesside energiatõhususe parendamiseks on võimalik vähendada energiavajadust ja seeläbi kontrollida globaalset kasvuhoonegaaside emissiooni, mis samuti omakorda vähendab keskkonnale avalduvat negatiivset mõju. Ka vesiviljelustootmisüksustes vajaminev energia on tegelikult üks ressursidest ning seetõttu on otstarbekas rakendada kõiki tegevusi artikli 48 lõike 1 punkti e alusel, mis peaks lihtsustama antud toetuse taotlemise ja menetlemise protsessi. Kuna energiasäästlikud lahendused panustavad vesiviljelustootmisüksuste keskkonnale avalduva negatiivse mõju vähendamisse, ning suurendavad positiivset mõju ja ressursitõhusust.

Vastavasisuline ettepanek määruse eelnõu väljatöötamiseks, on Maaeluministeriumi poolt saadetud vesiviljelussektori esindusorganisatsioonidele, ning selle peamine eesmärk ongi toetada tulevikus vesiviljelustootmisüksuse keskkonnale avalduva negatiivse mõju vähendamist.